

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 5, 2020 | 28.05.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.5.58](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.58)

УДК 339.727.2

I. В. Причена,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту,
Вінницький національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0002-0805-2732*

О. А. Сметанюк,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький
національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0001-5207-6451*

О. Г. Ратушняк,

*к. т. н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту,
Вінницький національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0002-8231-9343*

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В МЕЖАХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ З УКРАЇНОЮ

I. Prychepa

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economic Enterprise and Production Management,
Vinnytsia National Technical University*

O. Smetaniuk

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Economics,
Vinnytsia National Technical University*

O. Ratushnyak

*PhD in Technical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Economic Enterprise and Production Management,
Vinnytsia National Technical University*

EUROPEAN UNION INVESTMENT POLICY IN THE CONTEXT OF FOREIGN ECONOMIC RELATIONS WITH UKRAINE

В статті розглянуто місце Європейського Союзу на міжнародній арені, в сфері прямих іноземних інвестицій зокрема. Визначено особливості та завдання інвестиційної політики ЄС. Особливу увагу зосереджено на питаннях інвестиційної взаємодії із третіми сторонами та підтримки країн-сусідів, України зокрема.

За результатами дослідження складено схему механізму дії Плану зовнішніх інвестицій Європейського Союзу як перспективного зовнішньо-інвестиційного плану, за яким передбачено мобілізацію інвестицій, активізацію технічної допомоги, покращення інвестиційного клімату та загальної політичної ситуації в країнах-партнерах.

Авторами представлено ключові етапи інвестиційної взаємодії ЄС-Україна в еволюційному контексті. Досліджено інвестиційні процеси в Україні в межах співпраці з Європейським Союзом. Графічно представлено механізм інвестиційної взаємодії ЄС-Україна, що характеризується багатоманітністю, передбачаючи регіональне та торговельне співробітництво, надання технічної, гуманітарної та бюджетної допомоги, сприяння інвестиціям та покращення інвестиційного клімату, загальної політичної ситуації в країні тощо.

In the article the place of European Union on the international arena, in the sphere of direct foreign investments in particular, is considered. The features of investment politics of EC are defined, that appear her international character, accordingly determining an aim and priorities, mechanisms of realization and corresponding instruments, legal field of action and others like that. Particular attention is focused on investment cooperation with third parties and support to neighboring countries, Ukraine in particular. According to the results of the study, the scheme of the mechanism of action of the European Union Foreign Investment Plan as a promising external investment plan was drawn up, which envisages investment mobilization, intensification of technical assistance, improvement of the investment climate and the overall political situation in the partner countries.

The authors are presented the main stages of the EU-Ukraine investment interaction in an evolutionary context, the key of which is the entry into force of the Association Agreement, which is the main instrument for approximation of the EU and Ukraine closer.

Investment processes in Ukraine are examined in the context of cooperation with the European Union, whose countries have the greatest influence on the status and dynamics of investment processes in Ukraine. The European Union is characterized as an integration center around which key economic and political processes of all Europe, Ukraine in particular, are formed. Cross-border cooperation is characterized by one of the effective tools for stepping up EU-Ukraine investment cooperation and moving towards EU membership.

The mechanism of investment cooperation of EU-Ukraine is graphically presented that is characterized diversity, envisaging a regional and trade collaboration, grant of technical, humanitarian and budgetary help, assistance of the investments and improvement of investment climate, of general political situation in a country and others like that.

The main perspective directions of EU-Ukraine cooperation are outlined: regional and trade cooperation; providing technical, humanitarian and budgetary assistance; promoting investment and improving the investment climate and the overall political situation in Ukraine, etc.

Ключові слова: *прямі іноземні інвестиції; інвестиційна політика; інвестиційні процеси; інвестиційна взаємодія; План зовнішніх інвестицій; механізм інвестиційної взаємодії.*

Keywords: *foreign direct investment; investment policy; investment processes; investment interaction; Foreign Investment Plan; mechanism of investment interaction.*

Постановка проблеми. Глобальні економічні перетворення визначають сучасні особливості розвитку світового господарства. Взаємозалежність економік країн постійно зростає, що вимагає пошуку скоординованих підходів до співробітництва та побудови гнучкої системи відносин на рівні держав і міждержавних об'єднань.

Важливою складовою налагодження плідної співпраці виступає інвестиційно-економічне співробітництво між країнам. Значну увагу в даному напрямку досліджень викликає інвестиційна політика саме Європейського Союзу, що є одним із економічних центрів-донорів інвестицій у світовому економічному просторі.

Особливої значимості питання інвестиційної політики Європейського Союзу набуває для держав, які мають спільні кордони з ним, що забезпечує кращі можливості для залучення інвестиційних ресурсів країн-членів Євросоюзу. Крім того, вагомою причиною необхідності налагодження ефективної інвестиційної співпраці є значний досвід та успішність інвестиційної політики ЄС, формування якої пройшло випробування часом, і до тепер продовжує еволюціонувати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми сучасних інвестиційних процесів в умовах глобалізації досліджуються науковцями у всіх країнах світу. Значну увагу питанням інвестування за сучасних умов приділили J. Lizondo, T. Moran, P. Болдуїн, Д. Велде, Дж. Кравфорд, А. Кочнева, М. Лешер, Д. Медведєв, В. Рокоча, Є. Семак, У. Шарп, А. Шумський, а також експерти ЮНКТАД, Світового банку та СОТ. Проте, попри існуючі здобутки науковців в питаннях досліджень сучасних інвестиційних процесів на різних рівнях господарювання, а також враховуючи пріоритетність поглиблення інтеграції України у європейський соціально-економічний, правовий і політичний простір, потребує поглибленого вивчення та постійного моніторингу питання інвестиційної співпраці ЄС-Україна.

Відповідно обґрунтованою є необхідність вивчення позитивного досвіду формування та реалізації ефективної інвестиційної політики Європейського Союзу з максимальним використанням перспективних можливостей, які забезпечує двостороння інвестиційна співпраця для України.

Метою статті є дослідження особливостей інвестиційної політики Європейського Союзу та перспектив двосторонньої інвестиційної співпраці з Україною в контексті налагодження тісних зовнішньоекономічних зв'язків.

Викладення основного матеріалу дослідження. Інвестиції є важливою складовою інтеграційних процесів і каталізатором глобалізаційних перетворень у світовій економіці, що створюють додаткові виклики для співпраці країн, водночас породжуючи нові можливості для їх партнерства.

Євросоюз є найбільшим на планеті економічним блоком. Він є активним глобальним гравцем на міжнародній арені та одним з найбільших у світі генераторів і донорів процесів розвитку. Економічний потенціал ЄС досить потужний і в економічній незалежності Європейський Союз поступається лише США.

ЄС є одним із найбільших глобальних гравців у сфері прямих іноземних інвестицій, що викликає посилену увагу до особливостей формування та реалізації інвестиційної політики об'єднання.

Інвестиційна політика Євросоюзу суттєво відрізняється від інвестиційної політики національного рівня, оскільки по своїй природі вона має міжнародний характер. В основі механізму реалізації інвестиційної політики ЄС лежить завдання оптимізації розподілу капіталу в межах інтегрованої Європи та забезпечення стійкого економічного зростання регіону.

Інвестиційна політика Європейського Союзу ґрунтується на відповідних засновницьких договорах і принципах функціонування єдиного внутрішнього ринку, що забезпечує вільний рух капіталу в межах об'єднання та ефективно його освоєння країнами-членами.

За даними Європейської Комісії інвестиційна політика ЄС спрямована на [1]:

- відкриття зовнішніх ринків для компаній Євросоюзу;
- гарантування компаніям ЄС захисту за кордоном;
- формування передбачуваного та прозорого бізнес-середовища;
- залучення міжнародних інвестицій в ЄС;
- чітке та послідовне виконання міжнародних інвестиційних правил;
- захист інвестицій громадян та компаній ЄС за кордоном;
- забезпечення вільного руху платежів, капіталу та ключових кадрів, необхідних для міжнародних інвестицій.

Важливе значення для переформатування інвестиційної політики Європейського Союзу мала стратегія «Європа 2020». Найважливішим у цьому зв'язку є створення нових областей для інвестицій і інновацій, які пов'язані з підвищенням і потенціалу економічного зростання, і якості життя населення. Це першочергово стосується охорони навколишнього середовища, альтернативної енергетики та ресурсозбереження, що пов'язано з інноваціями [2].

Новий етап в європейській політиці інвестиційного розвитку ознаменовано формуванням нового інструменту для підтримки та розвитку країн-членів ЄС. Інвестиційний план для Європи, так званий План Юнкера, запропонований в листопаді 2014 року Європейською комісією та Європейським інвестиційним банком, спрямований на усунення бар'єрів для інвестицій за допомогою додаткових дій на рівні ЄС та на національному рівні. Його мета полягає у сприянні інвестиціям шляхом забезпечення більшої передбачуваності регулювання, усунення вузьких місць для інвестицій і подальшого поглиблення єдиного ринку.

Задля підтримки країн-сусідів в вересні 2017 року розроблено новий зовнішній інвестиційний план, за яким передбачено мобілізацію інвестицій, активізацію технічної допомоги, покращення інвестиційного клімату та загальної політичної ситуації в країнах-партнерах (рис. 1). Завданням стало залучення 44 млрд євро інвестицій до 2020 року через механізм страхових гарантій для інвесторів. Це більше, ніж весь обсяг допомоги, який ЄС на сьогодні виділяє по всьому світу. Безпосередньо зі свого бюджету для фінансування Плану ЄС виділить 4,1 млрд євро [3].

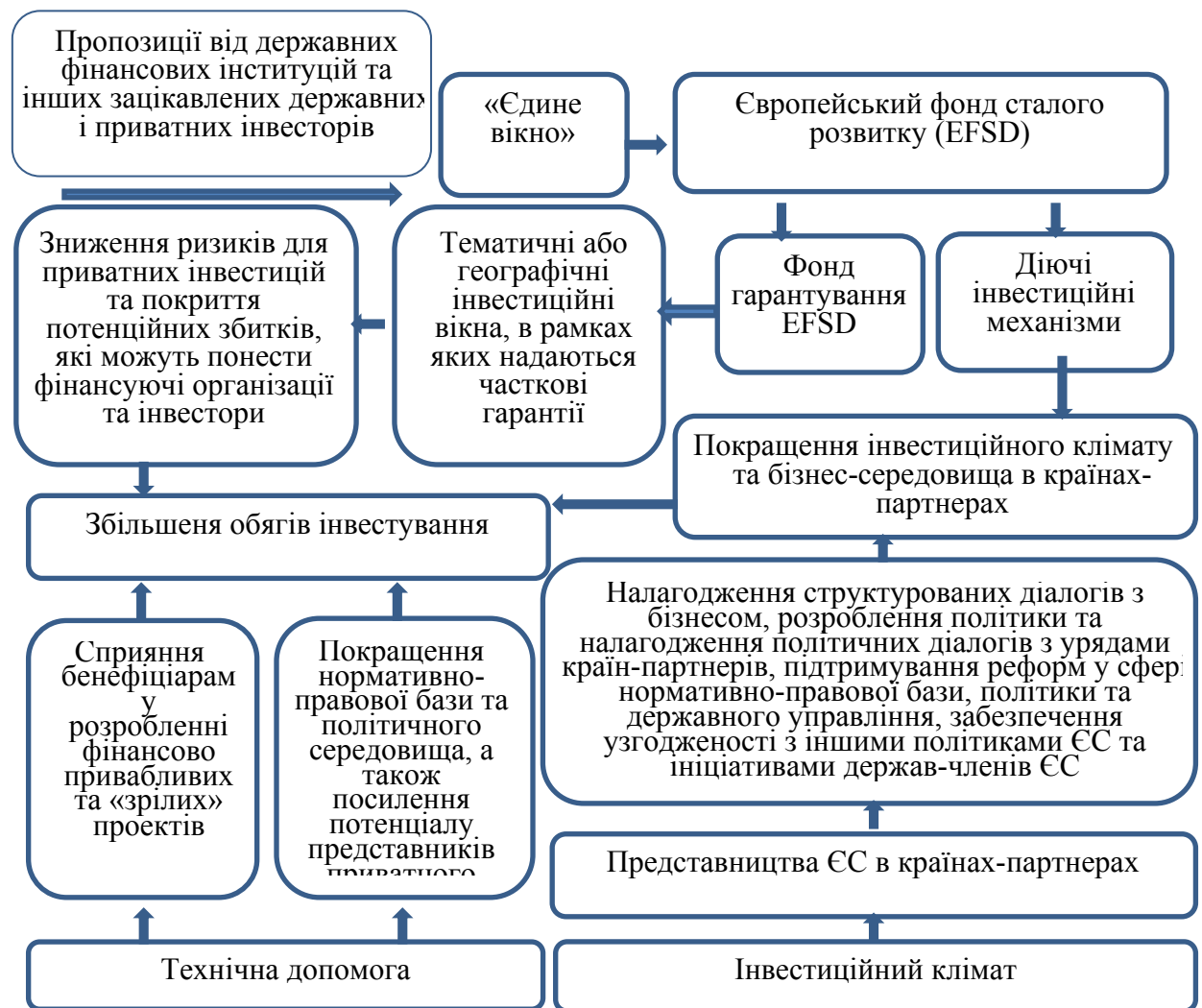

Рис. 1. Механізм дії Плану зовнішніх інвестицій Європейського Союзу
[розроблено авторами за 4-5]

Грунтуючись на успіхах Плану Юнкера, Єврокомісією розроблено програму InvestEU (2021-2027 рр.), що орієнтована на сприяння подальшому зростанню інвестицій, інновацій та створенню додаткових робочих місць. Передбачається, що дана програма дозволить залучити не менше 650 млрд євро додаткових інвестицій в наступний довгостроковий бюджет ЄС. Програма InvestEU спрямована на об'єднання Європейського фонду та 13-ти інших фінансових інструментів ЄС, які в даний час підтримують інвестиційні процеси, що робить фінансування ЄС ще більш доступним та ефективним.

Європейський Союз ставиться до прямих іноземних інвестицій як чинника, що формує значні вигоди як для економіки об'єднання, так і суспільства в цілому. Зважаючи на це, Європейський союз має один із самих відкритих інвестиційних режимів у світі, і в сукупності країни-члени ЄС мають найменші обмеження у світі по прямим іноземним інвестиціям. Відповідно, для іноземних інвесторів практично відсутні бар'єри для інвестування в ЄС, придбання компаній ЄС зокрема [6].

В напрямку транснаціонального руху капіталу Євросоюзом досягнуто лідируючих позицій навіть в періоди глибокого падіння обсягів прямих іноземних інвестицій. За результатами 2019 року ЄС залишається як найбільшим інвестором, так і найбільшим отримувачем прямих іноземних інвестицій, хоч і прослідковується негативна динаміка даного показника для об'єднання. За даними UNCTAD в 2019 році Європейський Союз отримав близько 305 млрд доларів надходжень прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що на 15 % менше, ніж в 2018 році. Для порівняння в США у вигляді ПІІ в 2019 році надійшло близько 251 млрд доларів (зниження на 1 % порівняно з попереднім роком), в Китай – 140 млрд доларів (практично без змін порівняно з 2018 роком), в Сінгапур – 110 млрд доларів (зростання на 42 % порівняно з 2018 роком) [7].

На сьогодні Україна є пріоритетним партнером для Європейського Союзу. Свої взаємовідносини вони почали будувати відразу після набуття Україною незалежності 1991 року (рис. 2).

Ключовим етапом інвестиційної взаємодії ЄС-Україна є набуття чинності Угоди про асоціацію, яка прийшла на зміну попереднім межах взаємної співпраці. Угода про асоціацію є головним інструментом для наближення ЄС та України: вона сприяє розвитку глибших політичних відносин, міцніших економічних зв'язків та повазі до спільних цінностей [8].

Для економіки України, яка потребує відновлення, важливими є саме зовнішні іноземні інвестиції, які є пріоритетним джерелом довгострокового зростання і дозволяють отримати ряд вигод.

Рис. 2. Основні етапи інвестиційної взаємодії ЄС-Україна
[розроблено авторами]

За підрахунками експертів Україні щорічно потрібно залучати близько 20 млрд доларів інвестицій, при цьому за даними Держкомстату України в 2019 році в економіку України іноземними інвесторами вкладено лише 2531,1 млн дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу) (в тому числі 1934,7 млн дол. США з країн ЄС).

Крім того, приплив інвестицій 2019 року знизився порівняно з 2018 роком на 11,8 %, хоч і падіння не було таке суттєве як в 2017 році, коли зниження показника склало 43 % та в 2014 році, коли надходження інвестицій знизилося на 55,1 %.

Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України з країн Європейського Союзу станом на 31 грудня 2019 р. склав 28289,3 млн дол. США, що становить близько 79 % від загального обсягу надходжень в Україну (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка надходжень прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну протягом 2010–2019 рр.
[побудовано за даними 9]

Найбільшим інвестором в економіку України серед країн-членів Європейського Союзу з 2011 року незмінно залишається Кіпр. Станом на 31.12.2019 року відповідні прямі інвестиції Кіпру склали 10368,9 млн дол. США, що становить 28,96 % від загального обсягу інвестицій та 36,65 % від обсягу інвестицій країнами членами-ЄС.

Вагомими інвесторами в економіку України також є Нідерланди – 8301,4 млн дол. США (29,3 %), Велика Британія – 2060,6 млн дол. США (7,3 %) та Німеччина – 1843,1 млн дол. США (6,5 %). Четвірка лідерів країн-інвесторів забезпечує 79,75 % загального обсягу надходжень прямих інвестицій із країн ЄС в економіку України.

На кінець 2019 року спостерігається зростання обсягів прямих інвестицій з країн ЄС майже на 9 %, що є досить позитивним зрушенням і свідчить про відновлення довіри європейських інвесторів до українського інвестиційного ринку.

Відповідно, можна впевнено стверджувати, що саме країни ЄС здійснюють найбільший вплив на стан і динаміку інвестиційних процесів в Україні. Європейський Союз є інтеграційним центром, навколо якого формуються ключові економічні та політичні процеси всієї Європи, України зокрема.

В кінці квітня 2018 року єврокомісар Йоханнес Хан у своїй статті для «Європейської правди» запропонував Києву доступ до нового фінансового плану – Плану зовнішніх інвестицій. В рамках зовнішнього інвестиційного плану ЄС для України може бути зарезервовано 50 млн євро, в тому числі для компенсування кредитування банківськими установами, а також – задля інвестування в реальний сектор економіки. За умов розумного використання, це дозволить залучити до 500 млн євро приватних інвестицій [2].

14 вересня 2018 року Європейська Комісія підписала з Україною Меморандум про порозуміння щодо надання макрофінансової допомоги. Її обсяг – до 1 мільярда євро. Ці гроші Україні запропоновано у формі середньо- та довгострокових кредитів. Таким чином ЄС продовжила підтримку економічної стабілізації країни, зокрема шляхом проведення структурних та управлінських реформ.

Загальна сума макрофінансової допомоги, яку ЄС надав Україні з початку кризи у 2014 році, складає 2,8 мільярдів євро. До цієї суми входять 1,6 мільярда євро, що надавались протягом 2014–2015 років в рамках попередніх макрофінансових операцій, а також 1,2 мільярди євро, які були частиною третьої програми в 2015–2017 роках. Додатковий транш обсягом 600 мільйонів євро не було виплачено, оскільки Україна не виконала вчасно всі умови. У січні 2018 року закінчився термін дії допомоги [10].

В червні 2018 року Європейський Союз затвердив макрофінансову допомогу для України в розмірі мільярду євро. Метою такої допомоги є покриття фінансових потреб України та підтримку економічної стабілізації та програми структурних реформ. Наприкінці грудня 2018 року Єврокомісія надала Україні перший транш макрофінансової допомоги обсягом 500 млн євро у вигляді позики під процентну ставку 1,25 % річних з погашенням у квітні 2033 року [11].

Одним з основних форматів інвестиційного співробітництва між Україною та ЄС є взаємодія з Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) та Європейським банком реконструкції і розвитку.

Пріоритетними сферами кредитної діяльності ЄІБ в Україні є модернізація транспортної та енергетичної інфраструктури, підвищення рівня енергоефективності економіки України, зміцнення рівня захисту навколишнього середовища, реформування системи освіти, а також кредитна підтримка приватного ділового сектору України [8].

З квітня 2015 р. в Україні реалізується проект «Надзвичайна кредитна програма для України», який передбачає фінансування відновлення муніципальної інфраструктури територій, постраждалих в наслідок військових дій і перебувають під контролем української сторони (сума позики – 200 млн євро).

15 липня 2015 р. Верховна Рада України ратифікувала підписані в грудні 2014 р. з ЄІБ фінансові угоди щодо модернізації магістрального газопроводу «Уренгой-Помари-Ужгород» (сума позики – 150 млн євро) та проекту «Основний кредит для малих і середніх підприємств і компаній із середнім рівнем капіталізації» (сума позики – 400 млн євро) [8].

В рамках співпраці з Європейським банком реконструкції і розвитку за результатами 2017 року було залучено близько 800 млн євро інвестицій, що на 37 % більше порівняно з попереднім роком. Це значний підйом із 2016 року, однак ще не досягнуто показників 2014 та 2015 років, коли інвестиції перевищували 1 мільярд євро [12].

Одним із дієвих інструментів активізації інвестиційної співпраці ЄС-Україна та просування до членства в Європейському Союзі є транскордонне співробітництво, що підтверджує досвід більшості європейських держав. Воно відбувається, зокрема, шляхом створення та активної участі територіальних громад прикордонних країн у єврорегіональних об'єднаннях. Співробітництво у рамках єврорегіонів дозволяє активізувати інвестиційну співпрацю областей України та сусідніх держав, які є членами Євросоюзу.

Транскордонна співпраця між Україною та країнами ЄС здійснюється по лінії спільного кордону з західними країнами-сусідами (Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія) на міждержавному та територіальному рівнях, рівні територіальних громад і місцевих органів влади.

Інвестиційна взаємодія між Європейським Союзом та Україною є досить складною системою взаємозв'язків, яка формується при комплексній взаємодії регіональної, державної та наддержавної політики ЄС із відповідними інструментами співпраці на кожному рівні. Вагому роль у цій складній взаємодії виконують різні фінансово-економічні інститути та інвестиційні інституції, різні фонди та програми розвитку об'єднання та країн-партнерів (рис. 4).

Рис. 4. Механізм інвестиційної взаємодії ЄС-Україна
[розроблено авторами]

Варто відмітити, що значна увага ЄС приділяється саме підтримці інвестиційних проектів як засобами безпосереднього фінансування, так і опосередковано через створення відповідних програм заохочення країн-членів до здійснення капіталовкладень у перспективні бізнес-проекти.

Висновки. Інвестиційна політика Європейського Союзу є виваженою, послідовною та збалансованою. Міжнародний характер інвестиційної політики ЄС визначає її особливості, які виявляються в меті та визначених пріоритетах, в механізмі реалізації та відповідних інструментах, в правовому полі дії тощо.

В розрізі своєї інвестиційної політики ЄС приділяє значну увагу підтримці країн-партнерів, у відповідності до цього об'єднанням передбачено мобілізацію значних інвестицій, активізацію технічної допомоги, покращення інвестиційного клімату та загальнополітичної ситуації в країнах-партнерах. Незважаючи на ряд внутрішніх проблем ЄС продовжує активну політику фінансування пріоритетних інвестиційних програм і продовжує приєднання нових членів.

Європейський Союз є стратегічним партнером та найбільшим іноземним інвестором України. Курс на євроінтеграцію є об'єктивною необхідністю для України, яка потребує західних технологій та інвестицій, модернізації країни, дотримання базових демократичних стандартів, необхідних для позитивного іміджу країни у світовому співтоваристві.

Головне очікування від інвестиційної співпраці ЄС-Україна – це формування сприятливих умов розвитку бізнес-клімату в Україні, що на сьогодні залишається одним з найактуальніших питань. Для подальшого покращення інвестиційного клімату України пріоритетним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого клімату, формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Водночас стратегічним завданням двосторонньої інвестиційної співпраці має стати не стільки збільшення об'ємів інвестування, скільки забезпечення розширеного відтворення капіталу з пріоритетністю інноваційного та соціального зростання.

Література.

1. The official site of European Commission. Investment [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/investment/> (дата звернення: 21.01.2020).
2. The official site of European Commission. Europe 2020 strategy [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en (дата звернення: 21.01.2020).
3. Нагорняк І. Детально про новий інвестиційний план ЄС : можливості та виклики для України [Електронний ресурс] / І. Нагорняк // Європейська правда. – Режим доступу : <https://www.euointegration.com.ua/rus/articles/2018/06/14/7083085/> (дата звернення: 10.12.2019).
4. The official site of European Commission. Investment Plan for Europe : the Juncker Plan. Getting Europe investing again [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe-juncker-plan_en (дата звернення: 10.02.2019).
5. Сусіди ЄС: Південь-Схід. План зовнішніх інвестицій ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2018-03/FACTSHEET_EIP_UA.pdf (дата звернення: 20.03.2019).
6. World investment report – 2018. Investment and new industrial policies [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2018_en.pdf (дата звернення: 20.09.2019).
7. World investment report – 2019. Special economic zones [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_en.pdf (дата звернення: 20.03.2020).
8. Політика ЄС щодо України. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/eu-policy/assistance> (дата звернення: 20.02.2019).
9. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.04.2020).
10. Представництво Європейського Союзу в Україні. Єврокомісія надасть 1 млрд. євро на підтримку реформ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine> (дата звернення: 20.09.2019).
11. ЄС може перерахувати Україні 500 млн євро макрофінансової допомоги у лютому Європейська правда [Електронний ресурс] // Європейська правда. – Режим доступу : <https://www.euointegration.com.ua/news/2020/01/22/7105430/> (дата звернення: 20.03.2020).
12. Худякова О. Інвестиційна непривабливість: чому в Україну не хочуть вкладати гроші [Електронний ресурс] / Худякова О. // Слово і діло : аналітичний портал. – Режим доступу : <https://www.slovoidilo.ua/2018/01/25/stattja/ekonomika/investytcijna-nepryvablyvist-chomu-ukrayinu-ne-xochut-vkladaty-hroshi> (дата звернення: 12.12.2019).

References.

1. The official site of European Commission (2020), “Investment”, available at: <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/investment/> (Accessed 21 Jan 2020).
2. The official site of European Commission (2020), “Europe 2020 strategy”, available at: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en (Accessed 21 Jan 2020).
3. Nahorniak, I. (2019), “Details about the new EU investment plan: opportunities and challenges for Ukraine”, *Yevropejs'ka pravda*, [Online], available at: <https://www.euointegration.com.ua/rus/articles/2018/06/14/7083085/> (Accessed 10 Dec 2020).

4. The official site of European Commission (2019), “Investment Plan for Europe: the Juncker Plan. Getting Europe investing again”, available at: https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe-juncker-plan_en (Accessed 10 Feb 2019).
5. EU neighbours: South-East (2019), “EU External Investment Plan”, available at: https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2018-03/FACTSHEET_EIP_UA.pdf (Accessed 20 Mar 2019).
6. The official site of UNCTAD (2018), “World investment report – 2018. Investment and new industrial policies”, available at: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2018_en.pdf (Accessed 20 Sep 2019).
7. The official site of UNCTAD (2019), “World investment report – 2019. Special economic zones”, available at: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_en.pdf (Accessed 20 Mar 2020).
8. Representation of Ukraine to the European Union and the European Atomic Energy Community (2018), “EU policy towards Ukraine”, available at: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/eu-policy/assistance> (Accessed 20 Feb 2019).
9. State Statistics Service of Ukraine (2020), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 20 Apr 2020).
10. The official site of European Commission, The delegation of the European Union in Ukraine (2018), “The European Commission will provide 1 billion euros to support reforms in Ukraine”, available at: <https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine> (Accessed 20 Sep 2019).
11. *Yevropejs'ka pravda* (2020), “EU may transfer EUR 500 million of macro-financial assistance to Ukraine in February European truth”, [Online], available at: <https://www.euointegration.com.ua/news/2020/01/22/7105430/> (Accessed 20 Mar 2020).
12. Khudiakova, O. (2018), “Investment unattractiveness: why they do not want to invest in Ukraine”, *Slovo i dilo : analychnyj portal*, [Online], available at: <https://www.slovoidilo.ua/2018/01/25/stattja/ekonomika/investyczijna-nepryvablyvist-chomu-ukrayinu-ne-xochut-vkladaty-hroshi> (Accessed 12 Dec 2019).

Стаття надійшла до редакції 08.05.2020 р.